

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felytetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félévi (július-decemberi) teljes számú példányok kalszolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések; jö-jünk a megye és centralisatióval tisztába IV; az adóügyben; Szatmár és Arad megyék közgyűlései; Nógrádmegye tisztújító közgyűlése; rövid tudósítás Szegedről; erdélyi ügyek; az iparműkiállítás ügyében; budapesti napló.)

Amerika. (Paredes és kormányja a congressus irányában; Taylor győzelmének valódi oka.)

Portugália. (Don Miguel pártja naponként újabb felkeléseket rendez; a Cabral részére rendezett lázadás megüszült.)

Anglia. (Az új miniszterek megkezdik hivatalukat; Ejsz-amerikából érkezett hírek; elegy.)

Franciaország. (Királyi kegyelmezés; Napoleon Lajos orvosa és komornoka elítélve; elegy.)

Olaszország. (A külső udvarok szerencsekívánatai az új pápánál; római levél a dolgok ottani állapotáról; elegy.)

Elegy.

Értesítő. Dunavizitálás.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. 's ap. kir. fels. Ordódy Flóriánt a pesti vállótörvénysszék első ülnökét, kir. tanácsos' czimmel díszesíteni, — Pászthory Józsefet a fiúmei kir. kormánysszék tisztb. fogalmazóját a magy. kir. helytartótanácsba tisztb. fogalmazóul kinevezni; — végre a fiúmei szabad kikötő határában létező amerikai örömlalom mellett egy utlevélvizsgálói tiszttség ideiglenes föllállítását legkegy. megengedni méltóztatott.

Brieglevich József lemondása által megürült jegyzőségére Reiszner János Zágrábmegyének előbbeni helyettes alispánjánál érdemesítve.

A bányászi kir. bányagazgatóság és kerületi bányászék ideiglenes titoknokai Zankó Eduard szászai bányamesterre s helyettes bányabíróvá; az ekép megürült titoknoki állomásra Balázs Zsigmond első iktató; ugyszinte Póth József ruszkbergi ideigl. bányabíró a Pachinger Károly nyugalmoztatása által megürült dognácskai kir. olvasztó-mesteri állomásra; Tribus Ferenc szászai ideigl. iktató ruszkbergi helyettes bányabíróvá; Corzán József a bányászi k. kerületi bányászékhez alkalmazott bányászgyakornok szászai iktatóvá; Hoffmann Mór szászai öntő- és vaspörtyőde-hivatali s helyettes bányabíróvá ideigl. iktató areszczai és dognácskai egyesített helyettes bányabíróvá állomásra; Joch Ferenc moldovai iktató, — Nagy Károly dognácskai iktatónak hasonló tisztminőségben Resiczára áthelyeztetése által a Dognácskán megürült iktatói állomásra — érdemesítették.

Jöjünk a megye és centralisatióval tisztába. IV (Folyt.)

I. Lássuk a megye rendszerét.

A' ki eddig figyelemmel olvasta igénytelen sorainkat, bizonyosan nem mondhatja, hogy a' centralisatióknak minden aprólékos árnyoldalát felmutattuk. Oh ekkor még unalmasabban hosszszaknak kellett volna lennünk. Mi egyedül azon czégérebb árnyoldalakra szoritkoztunk, mellyek szorosan a' centralisatió elméletében, vagy is legbelsőbb természetben lelik alapjukat. Tisztán az elmélethez fogunk ragaszkodni a' megye rajzolásánál is. De arról nem tehetünk, hogy ezen alkotmányos intévény (mellyben már oly sok mélyen néző angol és egyéb idegen publicista is kedvét találta) egyenesen elmélete által is jobban köt le bennünket, mint a' centralisatió.

Lássunk egyet s mászt mindenek előtt a' megye alapelvei körül.

A' magyar ösalkotvány demokratikai szerkezet. Midőn onnan a' legnagyobb európai folyó mellől e' földre települt Álmós népe, a' híres vérpecsétlés azon a'apszerződvény megerősítéseül történt, hogy senki sem lesz közülök kizárva szerzeményből és köztanácskozásból, hanem mindenki egyenlőn birandja a' jogot e' két pontra nézve. Más szóval: az e' honba költözött ősnép tökéletesen a' közös jog alapján építte fel a' polgári álladalmat. A' nagy szó: „nemzetegység” most volt testesülve. A' jogközösségből kell és lehet csak megfejteti, az elhírhedett erőt, melly bélyegző e' korban nemzetünket. Közérdekelttség vala ez erőnek elve. — Hogy a' meghódított népek igen sokáig egyáltalában semmi közösséghez nem bocsáttatának, ennek oka feküdt a' legészszérűbb (mert legtermészetesb) politikában. Győztes és győzött nép azonnal még soha egybe nem olvadt. Hogy tiszta demokratiai szerkezetű volt alkotványunk ós hajdana: ezt még az is erősíti, mivel a' mai herceg, gróf, báró, nemes, polgár elnevezés eredetileg (különösen Álmós, Árpád alatt) egyáltalában ismeretlen volt. Bizonyosan csak az érdem. kitűnés nyújtott jogczimet a' hétvezér választására is: maga 7 vezéri kerületre osztatása az országnak a' ligha más elvből történt, mint hogy az alapszerződésileg felállított elv, a' közösség elve, a' tanácskozási részvételre nézve, annál könnyebben valósulhasson. 'S később egy rövid századdal 70 és néhány megyére osztása az országnak

ismét csak azon oknál történt, hogy a' vérrel megpecsételt alkotmányos jogközösség, ugyancsak a' köztanácskozásban, még könnyebben, mintegy háziabban gyakorolthassék, azaz legsajátabbban megtestüljön a' kimondott íge: miszerint senki sem leend kizárva az országügy körüli tanácsból. Hogy a' megyénél még kisebb területre osztás nem történt: ez egy más oknál fogva szinte egészen természetes. T. i. a' köztanácskozásnak mindig szükségképen egy nevezetes népszám által kelle mindenütt támogatatni, hogy a' kellő nyomatek és tekintet a' határozatokban ne hiányozzék. 'S midőn aztán a' városok néhányai is önhataló azaz saját körükben szinte határozási képességgel ruháztattak fel kiváltságképen: ez ama közös jog-gyakorlat elvének már igen tüvített alkalmazása volt, különösen akkoron, tekintettel a' városok akkori csekélynépességére: — 's igen okszerűen történt, hogy ezen bekerített kisebb helyek hasonló joga az által korlátoztatott, miszerint nem föltétlenül, de csak a' királyi megerősítés után vehették foganatba statutuimaikat, annál is inkább, mint-hogy egyenesen a' királyok peculiumát képezték.

Már most, akár a' magyar alkotvány érdeklét alapelveit (a' közös jogot) vegyük szempontul a' megye eredetének megfejtésére, — akár azon, régibb időkben általános történelmi factumot tekintsük, miszerint tartományi, megyei, szöval (kisebb nagyobb) helyhatósági rendszer épen ott szokott többnyire létezni, hol valamely nemzet, az ország nagysága miatt, egy helyen alkotványos jogait nem gyakorolhatá, de azokat csakugyan gyakorolni kívánván, már csak kisebb vagy nagyobb körü helyhatósági formával segíthetett a' bajon: — mondjuk, e' kettő közül akármelyik szempontból induljunk: a' megye mindig akkép tűnik elő, mint melly a' nemzet öszzességének (legalább census vagy képviselet után) a' legalkalmasabb lehet leg-nagyobb részének) jogrésztét leheltségessé tenni és biztosítani, van hivatalva. Következéleg, a' megye szoros elméletileg és tulajdonkép szinte demokratikai institutio. Míg a' centralisatio a' néphatalmat öszzehuzza, központosítja: addig a' megye épen ellenkezőleg, a' néphatalmat a' maga szétterjedésében biztosítja. Amaz hat mint a' híd g (mert minden hatalmat végben-czolhatat egybeszorít) ez hat mint a' mellegség (mert minden hatalmat a' maga legilletékesb birtokosainál szét-áraszt.)

De állapodjunk meg kissé a' feljebb kimondott gondolatnál, hogy hajdanta valódi nemzetegység létezett hazánkban. Igen, uraim, hajdan ez országban tisztán egy közjogunemzet uralkodott, a' legszigorubb egyenlőséggel. Mert a' hódított népek szolgálása tiszta-észszzerűen véve sem volt akkoron a' nemzetegységre nézve valami botránykő. — De fájdalom, ma nem létezik többé ama nemzetegység semmi tekintetben: noha ma már hódító és hódolt feleketet senki sem különböztet, s noha a' kor és az észszava, megint ama törvények törvénye, a' zűkség, hatalmasan követelik a' nemzet politikai egységét. A' régi jog-egyenlőség már a' nemem nemzetnél sem található többé, annál kevésbbé létezik az a' politikai nemzetnél, annál, mellyet az ország lakossága képez. Hajdan a' jogközösség a' meghódolt népektől azon legmagasb politikai indokból (mélánt) tagadtatott meg: mert ók félelmes ellenségek valának, tőlünk egészen különnem érdekkel. De magától értődött az, hogy ha egykor ezen legmagasb politikai indok megszűnik: a' közös jog kiterjedend az öszzes lakosságra (vagyis az egész politikai nemzetre) kivétel nélkül. Ez volt lelke 's iránya a' vérrel írott alkotványnak. 'S mégis noha az ok rég megszűnt, az okozat mind a' mellett megmaradt. És noha a' megyék különösen és kiválólág az egész nép jogrésztét biztosítására alapították, de miután még az öszzes politikai nemzet felszabadulásának órája nem ütött, ez okul a' megyerendszer — legsajátabb elmélete ellenére — csak a' nemes nemzet egyedüli palladiuma lón mainapiglan.

Igaz, szoktuk mi mondani néha, kivált vések idején, hogy egy nemzet lakja Magyarországot. De, urak, midőn a' jogokat ezen ugykeresztelt egy nemzet nagyobb felétől megtagadjuk, különben pedig a' terheket csak ezen részre rakjuk: akkor a' nemzetegységet, mellyet szóval valunk, tetteleg megozafoljuk.

Hogy alkotványunk kifejtett genesise s a' megye rendszer egész logikája, legszorosabb következként mintegy várja 's követeli a' jogközösségnek már egyszer megvalósulását, — ez a' mondottak szerint több mint világos. Egy-

koron minden anomalia nélkül lehetett állítani, hogy hazánkban alkotványa van; mert (mikint már érintettük) ama legmagasb politikai indok miatt tiszta észszzerűen véve is a' nemesség tette az egész nemzetet, ó maga birta az egész országot: — de ma nincs nagyobb anomalia, mint mondaní, hogy hazánkban alkotványa van: miután észszzerűen csupán a' nemesség a' hazát többé sem nem képezi, sem egész földjét tulajdonul nem bírja. Az alkotvány tehát, melly honunkban létezik, nyilván csak egy nemzet által biratik. 'S a' megyét épen ezen jogegyedáruzási anomali praxis akadályozá azzá lehetni, minek lennie már régen kell vala, elmélet szerint.

De ha Árpád alatt 's utána is egy két századig még észszzerűen nevezetett az országhódító ősnép per eminentiam nemzetnek (azaz országgló népnek): már ma e' nevezet többé nem járja meg, hanem — miután azon legfőbb politikai ok, melly miatt a' rész is észszzerűen hivatott egésznek, már nemesak régen megszűnt vala; de miután a' külön-érdekűsége már itéletet mondott korunk és az észszava, ugyhogy már senki nem beszél meghódolt és hódító felekről honunkban 's miután ekkép a' nemzetegység már egyetemesb értelemben vétetik, mint első vezérink 's királyink alatt —: ezeknél fogva az ősi alkotványnak szint-egy az egész ma i nemzetre ki kell terjedni, valamint az Árpád alatt az akkori egész nemzetre kiterjedett.

'S mikép eszközölhető legtermészetesebben az eredeti közös jog elvének az egész mai nemzetre kiterjesztése? —

Felelet: akkép: ha a' megye saját elveihez 's elméletéhez hüven, magába fogadja a' nemzet kizárt részét is. — De ez ismét mikép történhetik meg legészszzerűbben?

E' második kérdésre, uraim, két eszmét mondott ki napjainkban a' magyar sajtó: 1) a' nép képviselet eszméjét. 2) a' census általi rendezést. Kérdések kérdése tehát: képviselet é, avagy census? — Mi kitarjuk erre nézve a' magunk vélekedését — következéskben:

Először is, ezen két eszme igen sok agyban minden határozottság, minden kifejtett idom nélkül él még. Sokan, midőn képviseletet gondolnak, censust értenek alatta, a' census alatt megint képviseletet. Mi ezt bizonyos alispán példájából tudjuk, ki midőn a' képviselet kérdése egy megyei küldöttség által tanácskozás alá vétetett, egészen a' census teoriájával akarta (persze öntudatlan) megozafolni az egyik szónokot, ki a' képviseleti rendszer hasznait fejtegette. Pedig ezen alispán nem volt ama eszszeri, az ismértes refrainnel: „hja! e' rólissok a' mondhatana az embere.” De még mi több, egy némelly időszi lap is meglötte már a' bakot e' két eszme körül. Mikép értjük mi e' két különböző miséget: ki fog tetszeni szavainkból.

Mi a' megyében nem kívánunk képviseletet, hanem censust: 1ször azért, mivel a' megye az alkotmányos hatalmaknak hogy ugy mondjuk, csak alsó mezeje levén (felsőbb mező a' törvényhozás és a' kormány), ezen alsó fokon a' nemzetet nem képviseltilég, nem átszürve, de a' maga lehető legtagasb szétterjedésében akarjuk szemlélni: miszerint a' legkisebb fictio kelljen hozzá, az egész nemzet akarátját hinni a' megyékben nyilatkozni. 2ször azért sem kívánunk ez alsóbb körben képviseletet; mert mi e' szó fogalmához szorosan tartozónak itéljük azt, hogy a' képviselő saját képviselőinek akarátát érdekeit kötelezőleg tolmácsolja: — ez pedig a' megyei számos gyűlés, 's ezeknek egész rendszere miatt, ha lehetséges is, de nem kívánatos, 's mindenesetre igen sok abnormitással járna. De már ellenben a' diétán nem akarnánk censust, hanem tiszta képviseletet, vagyis szabad korlátlan választhatóságot, minden census nélkül — szinte két oknál fogva: 1ször azért, mivel szükséges és elkerülhetlen, hogy a' törvényhozásban per eminentiam az egész nemzet akaratát nyilvánuljon: ez pedig másképp el nem érhető, mint képviselet által, miután egy helyen az egész nemzet tömegesen öszzes nem gyülekezhetik. De 2ször azért is bizony és szabadon kívánhatni diétán a' képviseletet, minden census nélkül, mivel a' magyar képviselő különben is sokképen meg levén kötve küldőinek akarata 's hatalma által: ekkép, habár koldusszegény volna is, megvesztegetésétől nincs miért rettegni.

Igen, de minő legyen hát a' census, melly megyékben a' jogképességet szükségképen magában foglalja? Ez nem kis fontosságú elhatározandó. Főleg, miután szigorun bevallott elvünk, miszerint a' nemzetet magát akar-

juk a' stathatalom élén szemlélni minden alkotmányos országban. Mind e' mellett detaillírozásra itt nincs szükség: mert a' census mennyiségére nézve azon egyszerű negatív korlát inkább, mint szabály szolgál sinórmértékül, hogy t. i. a' census soha ne rovassék magasbra, mintsem elkerülhetlenül szükséges arra, hogy a' nemzetakarát mindig a' maga kellő nyomatékában és tisztán kivethető legyen. Ha meg akarjátok tizedelni, avagy éppen századolni a' nemzetet: ekkor nyuljatok inkább képviselői retortákhoz a' lórlul is. Ez kisebb injuria.

Ha már a' censust kellő alacsonyán hagyjátok, még azon további előrelátással kell lennetek, hogy a' stathatalmat bíró nemzet egyszersmind a' szabad nemzet legyen. Tehát azon negatív szabályt is alapítsátok meg, hogy csak a' honnak közvetlenül, és másnak senkinek al nem rendelt egyediségek fizessék mindenkor a' jogképeségi censust. Mi nem szolgál akaratját, de egy szabad polgárokbul álló társadalomét hiszszük egyedül üdvözítőnek. — No, már sokan sokszor elmondták és megirták vala, hogy míg az örökvaltság hazánkban az összes adófizető lakosságra nézve nem létesül, addig képviselői rendszer, vagy ehez hasonló fel nem állíthatatik. Volt idő, midőn ezen uraknak szavok beváltására bő alkalom nyílt, midőn az örökvaltság szent ígétjét megtestesíteni könnyen lehetne vala: de nekik ekkor más dolguk volt. 'S így a' tantalusi hő vágy a' sok millió keblében megszületett. . . . . és meghalt. A' törvény, mely a' váltságot kinékel megengedi, igen szép, igen emberi: de még szebb, még emberibb volna, ha egy szakasz állana utána: ama váltság lehetőségét körülíró, és süketesen elősegítő.

Mi nem vagyunk baráti megyénkben a' képviselőnek, de különösen nem a' (szabad, vagy felszabadulandó) község képviselőjének. Ugyan kérjük: üdvös lenne e' p. o. egy félig megváltott községet csak azért, mert még a' lakosság fele váltotta meg egyedül magát, egészen jog nélkül hagyni a' megyében mindaddig, míg a' másik fél is felszabadul egy szerencsés véletlen következtében? vajjon, kérjük, üdvös lenne e' ez? Előttünk tisztán áll az elv, miszerint „az összes (szabad) nemzetre kell kiterjeszkednie az alkotványnak.“ És ez elv életbeléptetésére minden kétségen kívül legokoszebb és legegyszerűbb út: a' személyenkénti jogképesítés. Ezt megkezdhetitek mindjárt holnap, legkisebb nehézség nélkül, adván a' megszabott census szerint minden szabad személynek választási és tanácskozási jogot: míg ellenben a' községenkénti képviselői előrelátás sem látható (bár tán csak aprószerű) bonyodalomnak lenne forrása.

Itt eszmetársulat utján az öltött eszünkbe, miszerint valaki azt hihetné rólunk, mintha mi egyedül és kizárólag a' megyerendszert tartanók az alkotványosság formájának. Nem. Az imént érintett elv különféle gépezet, számtalan forma által valósítható. Közégrendszer által is elérhetőek, ha úgy akarjátok. 'stb. De az föltétlenül bizonyos, miképen ott, hol akár képviselői retortákon át és átszűrőlik, avagy census által szerénkvül megfuzedeltetik a' nemzet: olt valódílág nem létezik alkotvány. Mert a' nemzetakarát nyilatkozására nincs helyes organum.

Ezek után lássuk a' megyét a' maga határozott lényegében, hatáskörében, és sajátlagos egész típusában. — Sokan vannak olyanok is, kik csak beszélnek a' megyéről zöldet és vereset megfektet; de valóban legkevésbé sem ismerik azt. Néha egészen idegent vélne az ember egyik 's másik hazafiban gondolhatni, ha nyelve magyar nem lenne: oly különösségeket, oly tarkaságokat mondogatnak el szegény megyénkről. Lássuk tehát.

A' megye tulajdonkép négyféle hatóság, egyben. 1. a' törvényhozó hatalom alkotórészelege. Mint ilyen, hatóságilag képviselőt küld, ezt utasítja, ellenőrzi, ha tetszik, bármikor visszahíja, 's végre is feleletre vonhatja eljárásáért. A' magyar követ tehát nem plenipotentiarius, hanem mandatarus, azaz, legszoros értelmében a' szónak: képviselő.

2. szor: a' megye törvényes organuma a' végrehajtásnak. Mint ilyen, a' maga területében ő rendelkarhatalmat mind felsőbb rendeletek, intézvények, mind bírói ítéletek végbehajtására, a' közcsend 's bátorság fentartására, 's az igazgatás meggátolt menetének (saját területén) helyreállítására.

3. szor: a' megye: az ország törvényeinek ellenőre. Mint ilyen, saját körében a' törvénytelen 's alkotványellenes rendeletek, nyilvánosságos törvénybeütköző bírói ítéletek végrehajtásától a' kézzel dolgozó karhatalmat megtagadja, avagy vis inertia e-jét használva, azokat egyszerűen félreteszi. Ha pedig a' felsőbb rendeletek nem egyedül saját körére, de nyilván az egész országra vonatkoznak, ekkor azoknak törvény-s alkotvány-ellenességük miatt felirást intéz a' fejedelemhez, avagy sérelemkép fölterjeszti az országgyűlésre. — Végre

4. szor, a' megye: a' politikai igazgatás foruma (saját körében közigazgatási önkormányzat). Mint ilyen, saját határai közt, az igazságszolgáltatás rendben és erőben tartásáról gondoskodik; a' közbátorság, közegészség állapotját folytonos evidentiában 's jó karban tartani köteles; a' mértékek 's életcikkek minőségére őrszemmel van; középítvények 's minden közintézetek törvényszerű állapota-, 's hatására felügyel. —

Ez a' megye, mint politikai institutio. A' bírói hatóság ettől egészen külön hatóság. A' megyének, mint politikai testületnek, emezel csak annyiban van érintkezése, mennyiben a' bírói eljárások az ő végrehajtásbeli netalán szükségelt hatalomkarától függesztettek fel.

Látszik ezen négyes hatóság leírásából, mikép nemzetünk alkotmányos része a' stathatalom minden ágában bírja az észszerűen kívánható befolyást. Nincs a' hatalomnak csak egy ág-lombja is, mellyen meg nem fészkelte volna magát. Saját megyéjében minden honlakos, még a' legesekélyebb is (persze ma csak a' nemes) igazán elmondhatja büszke öntudattal: semmit rólam nélkül e'lem.

De vannak, kik, be a' kék levegőbe így okoskodnak: „En nem bánám, ha a' megye megmaradna is mint végrehajtási organum és mint törvények őre; de már a' törvényhozás részese ne legyen, a' törvényhozó hatalmat függetlegé ne tegye, — mert ez képtelenség.“ Avagy így szólnak: „maradjon meg a' megye, mint a' törvényhozás részese, adjon tovább is kötelező utasításokat; de ne legyen őre a' törvényeknek, ne legyen közigazgatási hatóság, — mert hogy ezekre igen alkalmatlan institutio, ezt már az élet és gyakorlat igen bőven bebizonyította.“ Mások ismét: „maradjon meg bár a' megye mint törvényhozás részese, sőt mint közigazgatási hatóság is; de a' törvények felett öröködni, már ez nem a' megye alárendelt hatóságához való.“ Ismét némelyek: hadd legyen részese a' megye a' törvényhozásnak, azaz hadd legyen tovább is tisztán politikai hatóság; de a' végrehajtást ne kezelje, mert ez nem collegiumnak való! 'sat. Mondjuk, hogy ilyen variatioakat kell sokszor, igen sokszor hallani megyénkről. No de ezen urak, a' kik így okoskodnak, bizony nem tudják mit beszélnek. — A' megyerendszer fogalma, eszméje és hivatása: az, hogy az önkormányzás ígétjét teljes mértékben megtestesítse, hogy saját körében minden legyen. Ma fozszátok meg egyik vagy másik (és pedig akármelyik) hatósági ágazattól a' megyét, — holnap már a' többieket csak feles erőlyvel teljesíteni. P. o. legyen a' megye csupán a' törvényhozást utasító hatóság: bizony szerfölött kevés embernek lesz ingere, mindig és egyedül a' törvényhozó politizálás (bár kicső) szerepében gyönyörködni. Hacsak a' törvények ellenőre maradna: ekkor még kevesebb embernek lenne kedves a' száraz törvény-gyökéren rágódni szüntelen. 'S aztán, törvények őre nem is lehetne, ha egyszersmind nem végrehajtási és közigazgatási hatóság; mert tudjuk, hogy éppen ezen két utólsóban és körül fordulnak elő azon esetek, mellyekben egyetmást ha törvénybe ütközönek, vagy alkotványellenesnek lát a' megye, tisztviselői által vagy nem, vagy törvény értelmében hajtat egyedül végre. Éppen végrehajtási és közigazgatási hatóságánál fogva teszi azt is a' megye, hogy némely felsőbb rendeletet, 'sat. félretesz, másik ellen fölír, vagy sérelmet támaszt. Igen, mert a' megyének tulajdonkép csak két fő hatósági ágazata van: a' törvényhozásbani részesség, meg a' végrehajtásbani. Mint törvények őre, és mint végrehajtási organum összeeszik a' közigazgatási hatósággal. Ezen három egyáltalában külön nem szakítható, egyik a' másikat szorosan fölitéleztelvén.

'S ekkép a' megye hatóságkörét két eldöntő okból nem lehet megcsontítani, az egésznek veszélyeztetése nélkül. Nem lehet 1) azért, mert fozszuk meg azt bármelyikétől a' feljebb érdekelt négy hatósági ágazatnak, azonnal halálos sebet ejtettünk a' megye életére: mert azonnal el-lankasztottuk a' honpolgároknak közrehatási meleg részvétét, melly éppen ama négyes hatóságba egyenlő befolyás által tartatik fen egyedül. 2) Nem lehet megcsontítani azért, mert, a' mint mondtuk és megmutattuk, egyik hatósági ágazat a' másikkal oly szorosan, oly organice összefügg, hogy akármelyik a' többitől, az egésznek veszélyeztetése nélkül, el nem választható. A' megyét, uraim, csak egészen lehet akarni, vagy egészen elvetni. Itt alkudozásnak helyét logikai fő nem is gondolhatja.

A' megye ellenei már kétszer tölték meg puskájokat ezen institutio meglövésére, azaz már két taktikát használtak a' megye megbuktatására. Az első az erőködtek boldognak boldogtalannak néhány évtized előtt bebizonyítani, hogy a' megyével kormányozni teljes lehetetlen, hogy az mind egységnek, mind egyenlőségnek a' kormányzatban ellene van, egyszóval — hogy a' megye a' kormányzati rend szempontjából igen gyűlöletes in-

stitutio. — Ujabbán pedig még e' vádhoz, melly mellesleg a' körülmények szerint szinte ismételtetett, az adaték, hogy a' megye a' szabadságnak nem nyújt elég biztosítékot, hogy a' kormány ellenében a' megye igen gyenge bástya, egy szóval, hogy a' megye mellett a' nemzet igen könnyen megigázható. Előbb tehát, hogy a' rend nem tartatik fel általa a' kormányzásban, később hogy a' szabadság nem biztosítatik általa a' nemzet részére. — Már ki fogná elhinni, hogy e' két különös vád őszintén emeltetett, 's nem csupán olyformán, mint a' példabeszéd tartja, miszerint: „a' melly ehet meg akarnak lőni, veszett nevével kölk.“

Az első vádat illetőleg, ugy hiszszük, elegendő és elég erős okokat hoztunk fel annak elhárítására, 's alapatlansága kimutatására, „megye védelme“ című igénytelen cikkünkben (e' lapok mult évi 97—98. számaiban). A' második vádra pedig (hogy t. i. a' megye nem elég biztosítéka a' szabadságnak 's gyenge bástya a' kormány ellenében) egyelőre imezt feleljük: — Azok, kik e' vádat legujabb időben emelték, t. i. a' magyar centralisták, csupán a' megyét vették fel politikai számtételökben alkotványunk garantiájául, 's kihagyták alkotványunk biztosítékának hasonfelét, a' kormány felelősséget. Persze hogy ekkép a' szabadság csak chimaera volna e' szegény hazában, és a' megye maga csakugyan nem volna elég erős bástya a' (centralisták szerint) nem felelős magyar kormány ellenében. De édes urak, a' magyar alkotvány, hála istennek, nem áll egyedül a' megyerendszerből: nekünk is megvan ezen felül még azon garantiánk is, mit az önk centralizatioja, mint egytellet, nyújt, de mit önk a' mi megyerendszereink mellett megférhellenek állítottak: a' kormány felelősség. És ha önk ezt da capo tagadná, mi az elméleten kívül még a' pozitív törvényt is kezöbbe adnók önöknek, hogy ne csak higyenek, de érezzenek is. Ugyanis a' magyar alkotvány szerint két részre van osztva az összes végrehajtás; azon részét, melly egyes törvényhatóságok körében határozódik, csupán ezen körre vonatkozik, bírják ezen törvényhatóságok: azon részét pedig, melly egyes törvényhatóságok területén kívül az egész országot illető ügyekre viszonylik, bírja a' kormány. 'S ép azon okszerűség, ép azon logika, melly a' végrehajtást minden részeiben felelősnek követeli, lehetetlen, hogy megtúrje azon anomáliát, miszerint míg a' megyei végrehajtó tisztikar, és a' megye is, mint pozitív hatóság, felelősség alatt áll: az egész ország egyetemes ügyeit végrehajtó kormány már az alóli mentességgel bírjon, — vagyis hogy midőn a' kisebb rész (az összes végrehajtásnak kisebb része) felelős: ugyanazon egésznek nagyobb része feleletmentes legyen. Illy teoriát a' mi ősapánk nem tudtak képzelnél sem: ezt úgynevezett sarkalatos törvényeink, mellyek szabadságinkról 's ezek biztosítékáról szólnak, nyilván bizonyítják. Kár hát éppen ma annyi százados törvények után, ezekkel ellenkezőleg theorizálni akarni csupán azért, hogy az ekkép meghamított theoria aztán egy idegen bálvány imádását annál könnyebben elmozdítsa. Ennyit csak egyelőre; később e' (második) vádra alkalmasint visszatérünk.

Eddig tehát a' megye értelmével, alapelveivel 's tulajdonképeni miségével tisztában volnánk. — Folyt. Keresztury József.

Az adóügyben.

A' pesti Hírlap 677dik számába foglalt © jegy alatt adótárgyazó cikkre ellenvéleményül mindenekelőtt határozottan azt mondom ki:*) hogy főleg a' hadiadó közös viselését a' nemesség csak, és egyedül úgy vállalhatja el: ha egyszersmind az ellenőrködés 's hovaforrásról felelősség legszorosabb formában határozatitk el.

Az 1723: 90d. cikk elvéről, miszerint természetes észszel és méltánnyal az egészhezhangzó, hogy a' közjában részesülő a' közterheket is közösen viselje „naturali siquidem ratione et aequitate conforme sit, illi, cui bonum publicum commune est, onerum quoque publicorum supportationem suo modo communem esse debere“ a' mivelttség utján mindenki meglevén győződve, egyszersmind senki sem fog kételkedni: hogy mindennek, ki adózik közjóra, nemcsak joga van, de mulasztatlan kötelessége is, ellenőrködést gyakorolni, a' hovaforrásról rendelkezni 's arról számot kérni. Az ellenőrködésnek eredményei tehát a' számadási jó rend, a' közérő ismérte és az erőhasználás tudománya levén, ezek elérése el nem halasztható. —

Adózni „addig is, míg sikerülend az ellenőrködési jog kivívása,“ egy fillért sem akarok, **) mert a' kormány

*) A' törvényes 's alkotványos igényekre nézve, mellyek e' cikkben foglaltatnak, a' pesti Hírlap szerkesztősége ugyan osztozónak ismérte magát el, de mivel az adóügyi eljárásra nézve más véleményű, ez okbul e' cikket hasábjaiha nem fogadta; másutt megjelenési esetére észrevételeit igérvén megteendeni. A' beküldő. **) Hiedelmünk szerint önként nem, törvény nem létezéséig, deigen is, ha eziránt világos törvény lesz. Szerk.

és nem...
és a' hov...
galomb...
zetünk...
nem mo...
A...
a' király...
esküt, h...
cikke...
mozatn...
megbün...
I...
lem vag...
's a', ra...
bárki sz...
pozsony...
tul és m...
kamará...
előtt ad...
dást fej...
mind a'...
kezeibe...
t. cz. az...
jánlott...
Istvánt...
vezik; k...
keznék...
's ha ke...
kül az...
t. cz. a...
néven...
behajta...
nevezet...
rint ren...
1600: ...
ra a' ka...
és kiad...
nak jel...
tés 1s...
beszed...
1618: ...
keznék...
vétele...
ben be...
li, úgy...
(prae...
nek, é...
1647: ...
lajdon...
bursaj...
dóje k...
kamra...
nak sz...
gyűlt...
vedelm...
minden...
Az 17...
—Az...
nek, h...
tessék...
mak á...
zós vis...
ország...
bizass...
nem le...
magya...
ságot...
ságra...
ország...
ország...
tion e...
gyokra...
rends...
dolta...
1790: ...
seni t...
beeső...
sem ál...
tatik, h...
tetik f...

és nemzet között új és tartós viták magvát majd szándékosan elhinteni káros és veszedelmes. Vajjon nem elég jogkétségeink vannak é? szaporítsuk é azok számát bizonytalan kilátással, miképp fog a kérdés megfejtetni? Igyekezünk inkább a fenlevőket világosságra juttatni s kerüljük törvényeinkben egyedül a régi szabásu magányügyekben használatni szokott fentartandók fentartását s a helyett az elhatározandók elhatározását teljesítsük.

Hogy joga van a nemzetnek ellenörködést gyakorolni, és a hovaforításról számot kérni, már amaz egyszerű fogalomból világos, melly az adó és kezelő között van. Nemzetünk azonban ama jogot birta is gyakorlotta is, s róla nem mondott le. Lássuk törvényeinket:

Az 1526: 3dik cikk lerajzoló a kincstárnok által (ki a királyi jövedelmeket és segedelmekeket kezelte) leteendő esküt, hogy beszédendi s helyesen kezelendi. Azon év 6 cikke pedig a királyi jövedelmek elpazaroltatását kinyomoztatni s a bűnösöket minden kedvezés nélkül jogszerűen megbüntettetni rendeli. —

I. Ferdinand alatti 1536: 29d. cikk: a hadsegedelelem vagy királyi rovás kezelőire „zendülési“ büntetést szab s a „ratio accepti et expensi“ bevétel és kiadásról számot bárki szabadossága ellen ótalomba veszi. — 1542: 17d. a pozsonyi országgyűlésen elhatároztatik: hogy az adórovóktul és megyei kincstárnokoktól számvéssék és ó felsége kamarásai az országgyűlésen ó felségének az ország rendei előtt adjanak számot. — 1546: 12d. t. cz. az adóruhi számadást fejvesztés alatt hagyja meg s a számadások végett mind a megyei adórovók, mind a kincstárnokok, kiknek kezeibe szolgáltatott, Pozsonyba rendeltettek. — 1593: 8d. t. cz. az ország rendei ó felsége megegyeztével a megajánlott adó beszédőiv: Rákóczy Zsigmondot s Illésházy Istvánt, Horvátországra nézve pedig Istvánfy Miklóst nevezik; a 9. és 11d. cikkben az adó-hovaforításról rendelkeznek, a 14dikben ugyanazok számadásra kötelezetnek s ha képesek nem volnának, jószágaiknak minden pör nélkül az ország által elfoglaltatása rendeltetik. — 1597: 11d. t. cz. adjanak számot a bevett és kiadott adóról minden néven nevezendő beszédők és a kamarák is. Ennek végbehajtására az országgyűlés minden kerületbe biztosokat nevezett, kikhez ó felsége kamaratanácsosait akarata szerint rendelte. — Illy szellemük a 9. 10. 19d. az 1859ki és 1600: 11d. t. cz. — 1604: 2d. t. cz. az adót katonafogadásra a kamarák által beszédetni rendeli, úgy hogy a bevett és kiadottokról számot adjanak ó felségének és az országnak jelentést adni tartoznak. — Az 1606ik évi bécsi békekötés 15. szakasza az ország rendei jogát a közadózások beszédőinek régi mód szerinti választatásukra fentartja. Az 1618: 37. 40. 41. 42. 43d. t. cz. a hovaforításról rendelkeznek. — Az 1625: 27d. t. cz. cikkben a közadózásokról számvételre a nádor bizatik meg. — Az 1635: 1. t. cz. a megyékben beszédett adót a magyar kamarának beküldetni rendeli, úgy azonban, hogy jövő országgyűlésnek a kamraelnök (praefectus) és tanácsosok arról pontos számadást tegyenek, és ha nem tehetnének, jószágaikból pótolják. — Az 1647: 25d. t. cz. a jobbágyok részéről 5 f. a földesurak tulajdon erszenyéből (propria autem Dominorum terrestrium bursa) 5 f. ajánltatván, annak lefizetése az ország főbeszedője kezeihez rendeltetik. — Az 1649: 74. t. cz. a magyar kamraelnök és tanácsosok a cikkelyes adókról a nádornak számot adván, miután eleget tettek, a beszédőkkel együtt fölmentettek. — Az 1649: 99. t. cz. az ország közjövédelmekre számvévk neveztetnek. — Az 1681: 16. t. cz. mindennemű adó hátramaradásról törtéjék számadás. — Az 1715: 8. t. cz. a rendes katonaságra adó határoztatik. — Az 1715: 57. t. cz. az adó-hátramaradások elengedtetnek, halmozásaik kerültesenek, a beszédőkül számvéssék. — Az 1723: 63. t. cz. az adó beszédetése az uradalmak által rendeltetik. — Az 1723: 90. t. cz. a közterhek közös viselését általánosan kimondja. — Az 1741: 42. t. cz. az ország kívánatára: hogy a hadiadó pénztára az országra bizassék, ó felsége azt feleli, hogy még most a rendszert nem lehetvén megváltoztatni, addig is, míg az történendik, magyarokat is fog nevezni adóbiztosoknak, kik a gyalogságot fizessék. — Hogy 1715ben, midőn a rendes katonaságra nézve allandósult az adó, a fenlevő biztosítékokat az ország Rendei ki nem fejtették, fő s tán egyedüli okát amaz országos szempontu eszméjükben lelhetjük: miként „traditione patrum“ az ország az allandó adó ideájától a jobbágyokra nézve is irtóztott, s azt az ország közjövédelmei rendszeresítésével azoknak vállalkról is levehetőnek gondolta. Itt van oka, hogy törvényeink az 1715: 8, 1741: 22, 1790: 19, 1825: 4d. t. cz. egyedül az adónak országgyűléseni törvényes ajánlhatását foglalják magokban, de a közbeeső országgyűléseken az egytől másig megajánlott adó sem általánosan, sem öszvegeben czikkelybe nem igtatatik, hanem egyedül felírás után mintegy önként terjesztetik fel (miután a kormány sem kér egyenes adót) illy

záradékkal, hogy „egy a másikért fizetni ne tartozzék“ és hogy „annak beszédetéseért jót nem állanak.“

Akár meglegyünk győződve: hogy az eddigi adó rendeltetésére fordítatik, még is hiba volt már 1715ben elmulasztani a számvétel és felelőség elhatározását, annál nagyobb hiba, mert ha a nemesség a „misera plebs contribuens“ erszenyéből ajánlott, még inkább kötelezetet legálabb azt eszközölni, hogy az adózó erejének hova fordítása nyilvánosan tudva legyen, nem általában, s csak illy néven „hadi adó“ „allandó katonaságra“ hanem tételről tételre. E hanyagságot egy másikkal nem szaporithatja, sőt az előbbi akkor teendő annyira mennyire jóvá, ha a nemesség önmaga részéről is megajánlandó és semmi esetre, vagy csak igen rövid időre visszautasítható hadi adóval, az egésznek egy mívelt nemzethez illő állását természetes következetességgel kieszközölni. „Majd ha a kormány másra fordítaná, vagy felemelné az adót, függend az országgyűléstől sat. rendelkezni“ csudálatos egy halogatás; mert bármire fordítatnék másra az adó vagy annak része — mit egyébiránt én semmiként sem hihetek — a czim megtartatnék s a valóság alig jönne a halogatók diplomaticus tudomására, kik tán még az anteactákat is kívánják, hogy a legutóbbi tényt alaposan, vagy inkább fundamentálter megítélhessék. És a felemeléskor ki okoskodnék illy módon: uraim! a minori ad majus non datur conclusio: hisz mikor elődink, kik szinte hazafiak voltak, minden felelőség vagy hovaforítási elvek feszegetése nélkül elvállalák a nemesek hadiadóját, hogyan kívánhatnak ezen ügy is csekély „aucta“ mellett olyast, mit az egészre kívánni azoknak is joguk volt, de határtalan bizodalomból — mellyel mi jelen időkbek még inkább tartozunk, ha materialis haladásinkat tekintjük — épen nem sürgettek. — Azok okoskodának így, kik most a záradékkal általánosan elvállalást ajánlgatják.

„Nem új lenne é ezen adó? mert a nemesség csak részesülne benne s egyedül köteleességét teljesítne? De igen is új (?) az ujságot nem a több, kevesebb, vagy ugyanannyi teszi, hanem hogy ezentul: főpap, — ország-nagy, nemes, nem nemes egyiránt fizetne az 1723: 90ki természetes ész és méltányosság szerint; a mivel a „misera plebs contribuens“ megszűnnék, de lenne: „populus dives contribuens.“

Azért én valóban sem a tisztelt gróffal, kire a pesti Hirlap hivatkozik, sem magával a pesti Hirlappal ezen kérdésben nem tartok. Sülyedni szándokunk semmiként sem lehet, de emelkednünk együtt. Röviden, midőn a magyar nemzet keleti eredeti szabadelvűségét s nemes jellemét a hozzá átfutott, vagy német lovagokkal behozott nyugati feudalismusból kelt európai növények daczára is megtartván, példát meg adni Európának, miképp ellenörködik önmagának s miképpen tud a polgárisodás miveltségére jutva önként lemondani törvényes — de igazságosoknak már nem tartott előjogairól, ezen jeles lépést okosan tegye, szükséges. Böles nemzethez illő tudni erejének hovaforítatását, ellenörködni annak használására nézve, felelőssé tenni, kikre azt bizta; miben valamint tul minden jogász fogáson jőzan eszünkét, úgy a többi nagy nemzet példáját is kövessük. — V. A.

* * * Szatmármegyében július 6ik napján rendkívüli közgyűlés tartatott. *) Tudva van az olvasó közönség előtt, mi czélből tüzetet ez ki; feszült várakozásban volt mindenki, mert hitte hogy a kormány e határnapig betölteni azon széklet, melly többféle akadályok miatt olly hosszú időig üres vala. — Egyik egy, másik pedig más által hitte a nagobbára csak képzelt zavart lecsillapíthatónak; — pedig valljuk meg őszintén, csak a tisztujtást ohajtottuk nagyon, és csak ez volt minden zavart kikeresett oka. Májusi közgyűlés óta minden postanapon, kinek kezébe hirlap akadt, mindig mohón kapott a ki-nevezésekre; a magánylevelek felsőbb helyről egymást érték s minden héten más meg más nevek hangzottak. Azonban eljött a július 6ka előtti nap estvéje is; a rendek, leginkább ujságvágyból igen nagy számmal jelentek meg a székesvárosban, de senki semmi bizonyost nem tudott. A legnagyobb várakozás közben sebespostasíp harsogott s egy óranegyed mulva szájról szájra ment a csakugyan megvalósult hír, hogy az első alispán főispáni helytartóvá neveztetett. E hír az egészre nézve váratlan s a nagyobb részre milly örvendetes, a kisebb részre nézve olly leverő vala. Én részemről — s velem együtt sokan — ez eseményt tartom megyénk jelen állásához képest legczélsebbnek s hálát mondok azért a korm. melly több oldalról megrázott megyei beteges életünk felgyógyítására nem idegent, hanem olly orvost küldött, ki közöttünk élt, bajainkat jól isméri, azokat velünk együtt szenvedte, az orvosszereket legjobban tudhatja s mindenkit gyökeresen isméri. — Ütött végre július 6án a közgyűlésmegnyitás órája s az el-

*) Más levelezőtül.

női széklet másod-alispánunk foglalván el, üdvözölte a rendeket s előadá azon kormányi rendeletet, melly első alispán Szerdahelyi Pál urat főispáni helytartóvá nevezte. Éljenzések következtek s üdvözlésére küldöttség neveztetett. Egy s két közgyűlési tárgy feletti határozat után a közgyűlés bezáratván; a rendek siettek az új főispán helyettes tiszteletére sat. sat. Sok függ a kormány egyediségétől, de sokkal több függ a pártok minőségétől. Tudhatjátok ti aggódók, hogy e megyében az elvi kérdések fölött az egyetértés többnyire általános; s nálunk a bajt mindig a személyeskedő antipathia okozta: hagyjuk hát el ezt, s legyünk egymás iránt kölcsönös türelemmel, mindjárt könnyű leend a pártokon felülemelkedni. A kormánypálcza pedig nem arra való, hogy azzal vagy kell vagy nem, szüntelen hadonázzunk, az nem egyéb mint egy mutatódj, melly a tömeg menetelének irányt jelöl ki, az energiának bennünk kell lenni, s ne engedjük, hogy az önérdék-nevelte antipathia szemünket bezárja. Ha ez megvan, nincs szükség erős — vagy a mi másképp mindegy — szigorú kormányóra sat. sat. — Csak akkor látja a pásztor, ha a nyáj egy célra törekvését morális erő nem buzdítván, minden tag más irányban indul el: — de ha bennünk morális erő uralkodik, az utból kitért egy két tag megtérítését magunk is rendkölözhetjük. Kölcsönös türelem, szilárd bizodalom s rendkölözhetetlen egyetértés legyenek tehát vezérszavaink. —

Aradi közgyűlés Eddig magasztalva emelém ki Arad békes szellemét, mintaul szolgálándót testvér megyéinknek, hol pártos viszályok üszkei égnek tanácskozáson kívül és belül; hol az önérdék zászlójára elkülönítési elv iraték vezérjelül és egyesek szent jogai tiportatnak le a párt-szellem dülő csatáiban. És most borongó kedélyvel írom meg aggodalmas gyanumat Arad egyetértése faldoklása felett s remegve tekintek a láthatárom égővén feltornyosuló föllegek sötét boruiban cikázó villámok felé. Sokan kis-korúságnak nevezik társas életünkben felmerült türelmes helyzetünket egymás irányában, s örömmel néznek a pártokat szétválasztó falak bástyáira. Én bús sejtélemmel csügöök a jövendő fátyolán tartós vihart érezve keblem szorongó redőiben.

Gyűlésünk egy hét hoszszig terjedett. Zaj borítá be tanácskozásunk folyamát, mellyhez kevés hasonló mutának fel Arad történetlapjai. És e zaj egyetlen tárgy keresztülvitelének méhében támadott. Elnök ó mlga bejelenté nádor ó fensége szíves fogadását tisztelgő küldöttségünk iránt s egyuttal fájdalommal említé ó fensége sajnálkozását azon tényünk felett, miszerint nyilvánított akarata ellenére küldötteinkek járulánk a Pestmegye által tervezett ünnepély rendezéséhez; T. G. első alispánunk pedig elsorolá megyéinknek mult közgyűlésünk ótai eseményit, megemlíté a nemesek adózási készségét, s jó karban levő utainkért tisztviselőinknek dicsérő elismerést nyilvánított. Eléstartainkat a fölösleg reánk rótt katonaság által kiürtettnék állítá, mi végett felírást javasol a nm. Helytartótanácschoz intézetni. Rabjaink száma 24el kevesebb a tavalyi számnál, t. i. 154. Elítélt rab férfi 121 és 6 nő, ítéletlen egy nő és 26 férfi. Rabdolgoztató intézetünk teljes pangásban van. Egyébiránt az intézetet kezelő részvényes társulat kialakított rabjainkat rendszeren kielégíti napibérökkel. De megfoghatatlan, mi okozhatá téllenségét a részvényes társulatnak korunk jelen szakán, midőn belföldi készítyvényink kereset-té váltak, s hanyagsága mégis annyira botrányos, hogy még a részvények befizetésére sem tételnek elhatározott lépések! Ezután a kisgyűlések jegyzőkönyvei hitelesítették meg. Ezt csak szokásos rendszabályunkról ítéltve mondhatom, mivel az örökös zaj és láma között belőle egy szót sem értheték. És ezen zajgás különösen tünik fel épen azon elenzékről, melly már olly gyakran tapasztalá több nevezetes tárgyank zsihongás ürügye alatti átsikamoltát. — A királyi kegy. leiratok között tartós vitára nyujtott alkalmat azon intézvény, melly a nyugpénzes katonák ellen hozandó marasztaló ítéleteknek végrehajtás előtti fölterjesztését rendeli. A RR. ezen szabályt törvényinkbe ütöközönek mondoták, melly általánositván a csak folyamadhatás után lehető felterjesztéseket, törvényink eljárása elibe gálló akadályul nehezül. Egy két pártoló conservatív nyilatkozat után kimondatott az intézvény elfogadtatása. Mire az ellenzék neheztelő felkiáltásokban tört ki, s R. F. alügyész kijátszásai taktikának nevezé a végzés kimondatását a conclamation bizonytalansága ellenére. E nyilatkozat nagyobb zavart idézett elő, az eredvény mégis a leirat pártoltatásának az elenzéki többség ellenére lett kimondásában központosult. — A g. n. e. vallásukat érdeklő királyi leirat elfogadtatván, törvénybe iktatása sürgettetni fog. Többen az illető érsek megrovatását akarák, mivel e leiratot korábban hirdeté ki, mint megyéinkhez érkezett; végzésé azonban nem alakulhatott. — Apponyi gr. főcanczellári hivatalra emeltetését tárgyazó leirat legnagyobb feszültséggel hallgattatott. Főispáni helyettes ur üdvözölő feliratot indítványza hatá-

rozatni. Mire a terem minden oldaláról élénk tudomásul vétel hangzott. F. G. táblabíránk elmés ötletekkel tüntető elő a tisztelgések üres formaságát. Több conservatív között T. G. első alisp. emelt hatályos szót az üdvözlő felirat meghatározása végett, ő — ugymond — üdvözleni kész a kérdésben forgó kormányfít, mint tett emberét, mert hazánkban oly kevesek az erélyesek, miszerint őt e pályán megüszelni karakteri dolognak véli. V. A. főbíránk viszszaemlékzetel megynket egy végzésére, melyben hasonló alkalmal a tisztelgések eltörlöttettek s épen mostani első alispánunk indítványára. A tárgy mindkét párt által megvitatattván, miután az ellenzék többsége ugyszólván nyilvánosnak látszott s magokat többen szavazásra fel nem iratták, a végzés kimondatása sürgettetett. Kevés idő várta elnök ő mlga következőleg nyilatkozott: „miután a nyilatkozók egyenlő számmal vannak, én elnöki szavazatommal felírásához járulván, az üdvözlés elhatározatott.” Az ellenzék villámki futván keresztül e végzés kimondása, sürgettetett a szavazók felolvasása. És T. G. első alispán olvasá a szavazókat. Csodálkozás lepte meg a RRket, midőn olyanok jegyeztettek fel, kik szavazatra sem képesek s olyanok, kik szavazataikat nem nyilvánosan iraták be. Az iszonyú árma és zaj közben gyűlésünk feloszlatott. Másnap azonnal a tanácskozási rend indítványoztatott, ne hogy a tegn. botrányos jelenetek ismét megújittassanak. És kiküldeték főj. e tárgyra vonatkozó végzésink kombinálása végett. Nem találván azonban hasonló végzéseket, elhatározatott, hogy csak valóságos nemesek s az 1841ki tisztujtáskor szavazott praetensuk legitimatorius pereik bevégeztetéséig, és a testületek, t. i. Kamara és Arad városa képviselői szavazhassanak. Conservatíveink az uradalmi képviselő szavazatát is ojhajtották megállapítani, azonban a „praesentes concludunt“ elv miatt kívánajok elmellőzetett. — Pozsony megye levele a „Pesther Zeitung“nak hivatalos közlönyül el nem fogadtatása végett pártoltatt; valamint Pest megyéé is küldöttségének el nem fogadtatásából eredett sérelme miatt; Zalamegye körlevele ellen egy szó sem emelkedett és így egész terjedelmében pártolva lón. — Felolvastatt az aradi váltótörvényszék hivatalos levele, melyben megkeresi megynket, hogy E. J. fősolgabíránk ellen zárfeltörés miatt feltörvényszékileg is kimondott tolvajszáji fenyíték alkalmaztassék: áttétetett a fenyítő törvényszékhez. Megírandom annak idejében az eredményt. — A turopoljai viszonyokat éber figyelemmel kísérendjük. Nagy vitára szolgált alkalmul főisp. helyt. tónk azon intézkedése, miszerint egy panasz megvizsgálása végett közgyűlésen kívül küldöttséget nevezett. Elnök ő mlga ezen eljárása törvényellenesnek bélyegzetvén, a RR. azt el nem ismerék, mire ő mlga az ellenzék személye iránti gyűlöleghyanujával illette, B. J. tb. az ellenzékrol e vádat viszaautasítván kinyilatkozta, hogy a RR. jogaikból senki kedvéért sem fognak engedni. — Ezek voltak közérdekű tárgyaink. Valóban fájlalhatni azon taktikának folytonos alkalmazását, miszerint minden igaz ügy pártolására személyeskedési viszketeg bélyege süttetik, és szerénytelen megátadásoknak tétetik ki azon fél, melynek lelkiismerete nyugalman és önérzetén kívül jutalma nincsen. És ha beborulandnak napjaink, minek közelgését a most mult gyűlési viszontagságok nagyon sietteték, vessenek számot magokkal azok, kik eszközzeül használtaták meggyőződésüket, mások magányérdekeinek s a magok s utódjaik boldogságának rovására. Jövő közgyűlésünk szeptember 14kére tüzetett. — M a r o s v ö l g y i.

Nógrádmegye tisztujtó széke. Legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésünkön oly szerfölött sokat hitünk tenni, mit eddig az ország rendei sem valának képesek kellő sikerrel törvénybe igtatni — s ez, mint mult közleményünkben érintők, volt a korteskedés bármí módon törvénható fájának, mely által t. i. lélekvásárlás s egy szóval a hivataloknak pénz, életés s itatással vásárlása behizonyulna, elültatása. . Viaskodtunk hatalmasan e végzés kivívásánál, mert tudtuk azt, hogy mi dícső leend a hivatalnokok választását értelmes egyedekre, olyakra bizni t. i. kiknél az érdemek megjutalmazási vágyán kívül mellékes, annál kevésbbé aljas érdekeket föltételezni nem lehet — a józan észnek akartunk elsőséget adni, a haladás egy óriási utban álló követ kívántuk elmozdítani s egy fénylő gyémántot kiemelni keblünkbe, mellyel az ország előtt azon szennyet legalább letisztázhattuk volna magunkról, mellyel eddig fertőztetve valánk, hogy t. i. mi voltunk első, kik a mirigyet elárasztottuk e hazában — támadtak, igaz ellenségek, kik pártérdektől elfogultan a győzelmet csak úgy remélték elérhetőnek, ha a végzés sikerbe nem menend, ók létesíthetnek állíták ezt, — s úgy történt, — pedig csak összes erő kellett volna, csak tekintetbe vétele a végzés szentségének! — de ez mind kevés volt arra, hogy egyesek személyes érdekeit fölülmulhassa és pedig az emberi ész ezer-oldalúságán — a rossz akarat változatos színein nem mindenki, annál kevésbbé tiszta lelki s gondolkozásu bír

keresztüljárni. — ninc törvény, mit rossz szándokkal kijátszani nem lehetne. —

Három párt volt — Dessewffy — Repeczky és Sréter e választás napjáig oly csendesen s titokban folytak a tisztujtási mozgalmak, miszerint már végzésünkkel kellő sikert véltünk elérni — a vélemények annyira megoszolvák, hogy nagyobb gyülekezettek nem is voltak láthatók, csak néhány tanácskozta együtt utcákon s közhelyeken, minden titokban folyt s e titok gyanút gerjeszte bennünk — a két párt szín nélküli, a Sréter párt fehér tollas volt.

Julius 15én azonban már tüdőztek fel kortesek, egyenkint, fehér tollakkal az udvar telni kezdett, a közönemesség száma nagy volt, a fehértoll eilepte a megye udvarát... s világos volt előttünk minden, ha csupán pusztaszemmel kísértük is a tényeket, annál inkább volt alapos okunk mindenről meggyőződni, ha némely szállongó híreknek hiteles feneket adtunk. A főispáni helyetteshez panaszosak mentek, a korteskedésnek legvilágosb jeleit hozták fel — ő méltósága, ki minden körülményről nem levén értesülve, néhánynek feladására, mit könnyen személyes elenségeskedésnek is lehetett hinnie, itélni nem akarván három külön megyei küldöttségi tagra bizta elítéltetését annak: vajjon a korteskedésnek világos jelei mutatkoznak e? a küldöttek pálcázát törtek felettünk s a végzés felett, a korteskedést színel nem mutatkoztatnak állíták, s a tisztujtást megkezdetett. — E l s ő alispánnak felkiáltással választatott meg e d d i g i másod-alispán Károlyi János; másodalispánságra, miután Dessewffy Otto eddigi erélyes főjegyzőnk, ki a végzés szelleme ellenére, magát nyers erő választása alá engedni nem akará, lemondott, — Repeczky Ferenc eddigi főbíró és Sréter László főbiztos jelöltettek ki, a többséget felkiáltással kivenni nem lehetvén szavazat alá bocsátott s igen nagy (!) szótöbbséggel Sréter László választott meg. —

Más napon a tisztujtás következé sikerrel folytatott. A kékkői, szécsényi és losonczyi járásban felkiáltás által választattak meg az előbbieket, úgy mint Horváth Elek, Jankovich László és Gellén József. A füleki járás főbírósa a vélemények megoszolva levén voks alá bocsátott, szavazás közben azonban egyik kijelölt Ottlik Ákos viszzalépvcn Okolicsányi M. választott meg. — Hadi főadószedőnek Szerémy Antal eddigi s honiak Dömök János szinte eddigi felkiáltással választattak meg, főbiztosnak Madách Imre táblabíró felkiáltással, főügyvédeknek voksötöbbséggel Farkas Károly és Plachy Zsigmond az eddigiék, alügyészekül Sooky Andor és Nagy Andor választattak meg fő utbiztosnak Ebeczky Ferenc eddigi fölkiáltással; számvevőnek szintűgy Dubraviczky Zsigmond. Als. bíráknak a kékkői járásban mind fölkiáltással: Somoskőy János, Piry János és Prónay György; eskütteknek: Huszár István kir. táblai jegyző és Szentiványi Ferenc. Szécsényi járásban sz. bíráknak szinte felkiáltással: Básthy Miklós, Horváth István, Szontagh Pál és Plachy Ferenc; eskütteknek Corodiny Lajos s Dömök Elek. Losonczyi járásban sz. bíráknak Okolicsányi József fölkiáltással és Török Béla, minekutána szavazat közben a vele kijelölt Mátyásy István eddigi solgabíró viszzalépett — eskütteknek Vitalis István és Kovács István. — Füleki járásban solgabíráknak Ottlik Ákos, Zmeskal Sándor és Mátyásy István; eskütteknek: Horkovics Ignác és Csikán Gábor. — Albiztosoknak: Guoth, Szabó, Szeesödy, Ambrózy az eddigiék. — Nemesi pénztárnoknak Tornyos. Aladószedőknek: Vattay Alajos eddigi, és Balázs Márk. Csendbiztosoknak: Dobák és Horváth Albert. Várnagyak Droba János eddigi elnöki kiadó; főlevéltárnoknak Nagy Zsigmond, alnak: Kapor János az eddigiék — pertárnoknak Hamar Miklós választattak; a főorvosok úgy mint Baintner és Pongrácz Mihály megerősítettek. — Végre e jegyzői kar nevezetett ki. — Főjegyzőknek Frídeczky Lajos és Veress Pál, első aljegyzőknek: Prónay József, másodíknak Balázs Antal, tiszteletbelieknek Madách Pál, Prónay Péter, Veress Gyula, Hegyessy Sándor, Kovács Károly, Krudy Gyula, Beniczky Gyula, Paczolay, Horváth Ádám, Bakó, Balázsovics és Prónay Pál. — A július tizenhetedik gyűlésen Básthy Miklós, ki eddig is főbírói címzet viselt, és Ottlik Ákos eddigi albíró, főbírói cízzel ruháztatattak fel, Hamar Miklós pertárnok pedig sz. bírói cízzel — ezen gyűlésen a tiszteletbeli esküttek köre módosított annyiban, hogy nevezetett ki csupán exhibens és bíraskodó esküttek, ez utóbbiakból minden solgabíróhoz egy segédbírónak — a tiszteletbeli hivatalnokoktól az előfogat használat elvétvén csak azon esetre határozatott ez adadni, ha megyei végzés értelmében küldetnek ki; végre az új tisztikar felesküdt. — R e n d e s l e v e l e z ő.

Szeged jul 17kén. A díszes „Pannonia“ gőzös, mellynek a még el nem készült „Szeged“ helyett jutott a szerenese a korszaki nevezetességű első vizutai Tisza torkolatától fel, meddig rajta haladhatni, megtenni, Pestről július 12kén délben megindulván, Toina, Verőcze és Szerem gyönyörű kies szélein másnap estenden a Ti-

szatorkolathoz jutott s harmadnap este Szegednél kötött ki, hol az oda öznölt nép után a kevéssel utána érkezett „Atilla“ gőzös üdvözlé, 16kán este érkezett meg kocsin Széchenyi István gróf, kinek hazafi szellemétől felidűlését várja az elhagyott Tiszavölgy. 17kén a csongrádi vízszabályozó társulat tanácskozányában vett részt a lelkes gr. s a központi választvány jelen volt tagjai. Nagy buzgalom s készség tünt ki a csongrádiak részéről a nagyszerű ügy iránt, mellynek követkevényei leginkább Csongrád áldott rónájára árasztandanak ki egykor áldást és felvirágozást. *) Utána Szeged polgárai adának fényes lakomát a lelkes gróf tiszteletére. Sajnálatni, hogy többet nem lehet ott látni a jó ügy barátai közül. A gróf Szeged polgáraiért emelt poharat, a hazafi s polgári egyetértés szilárdulását, pártok és szakadások megszűnését meleg szavakkal ojhajtá. És ez ojhajtás teljesülese Csongrádmegye és Szeged jelen állapotában milly üdvös és kívánatos lenne, érezheti minden jobb kebel. — Este 9 órakor fáklás zenével tisztele meg a díszes polgárkatonaság a „Fekete sas“ fogadóban szállást grófot. Szeged város bírája üdvözlé ő mlgát, ki forró szavakban köszöné meg a hazafi tisztelet ezen kifejezését s ismét megemlíté hogy állhatatos munkásság, tiszta akarat s hazafi egyetértés emelheti csak fel a magyar fajt. 18kán reggel indul „Pannonia“ Csongrád felé.

Erdélyi ügyek. Háromszék rendieinek P. Horváth Albert főkirálybíró elnökleite alatt az E. H. szerint S. Szent-Györgyön jun. 30 s jul. 1ső napján tartott közgyűlésében köv. tárgyak fordultak meg: Mikés Benedek gr. mult évi májusban tartott közgyűléshez az iránt folyamodván, hogy nyári legeltetés végett a bodzai harminczadi hivatal által legeltetési bárcza (bolléta) megtagadtatásával történt akadályoztatása miatt okozott sérelme orvoslását, mint a haza szélében belüli órvonal által okozott s ennél fogva közsérelmet a rendek felsőbb helyen eszközlenék. A közgyűlés nem késett a sérelemnek minden oldalról megfajtése mellett megkérni a kormányzékot, hogy az órvonalon tul fekvő birtokba kihajtandó marhák kitelettetésekor a harminczadok által támasztani szokott nehézségeket megszüntetni s jövőre illyesmik elkerülése végett a zárvonalnak a haza szélire leendő kivitelt elintézni méltóztassék. E felirat nyomán meghallgatott k. kamara tudósítása következtében a kormányzék oda utasít, mikép a bodzai harminczad a pannonaszló gróf marháit tiszti bizonyítvány nélkül a zárvonalon át nem bocsáthatván és az átszámításra kiküldött harminczadi solgának fizetni kellett napdíj felvétele szabályszerűleg törtévn, a bepanaszolt harminczadi hivatal minden kihágási hibától ment. — Nemes Tompa Ferenc a r. kath. vallás követelt becsméréseért közkereset alatt levén, az a l o l a f. udvar által felmentetett; mit is a rendek tudomással vettek. — Ő felsége az ojtói harminczadtól Moldva széleig tervezett utvonal megkésztetésére 7362 fr. 6 krt. rendelvén pengőben, brassói főharminczadi ellenőrt Bartha Károlyt utépítési biztosul kinevezni méltóztattott, meghagyva a széknek, hogy kézi és szekeres napszámok kiállítás s ut albiztos-kinevezés felől intézkedjék s Bartha Károlyval értsen egyet; említve van végül azon körülmény, miszerint a megkésztendő ut fentartására közpénztári segílyt a szék nem fog kapni. A rr. azon kamarai ut-megkésztésre rendelt öszszegnek félrészben a hazai pénztárra történt rovatását sérelemnek tekintik s a közelit országgyűlésre küldendő követeiknek utasításul adandják, orvoslás végett. A kézi és szekeres napszámokat s az utbiztosok kinevezését illetőleg a kebelbeli tisztségre bizottat a teljesítendők teljesítése; a kormányzéknek pedig meg fog jelentetni, hogy a szék azon utfentartást magára nem vállalhatja. — Az előpataki savanyu vízzel kereskedést üzökre minden bepecsételt palaczk elirtétt azon helység urasága egy krajczár díjt rován, annak eltörlése iránt a kormányzékhoz tett felirat folytául a szék értesítették, mikép a szóban levő kr. díjnak minden bepecsételt s kereskedés végett megtöltött palaczkotól vételt helyben hagyta. A rendek ezt is tudomásul vették. Közlő eddig nem hallott panaszt, hogy az előpataki birtokosság a háromszékre, házisziükségre, vagy orvosi használatra bevitt becses vizért díjt vétetett volna s jövőben is remélli, hogy kormányzékhoz feljutott nyilatkozta szerint e krajczáros díjt — azon savanyu vizet csupán kereskedés végett elszállítottól vétetendi. — A kormányzék a székujan építendő börtöne helyének a S. Szentgyörgyi barompiaczról azon közönység által meggátolt kiszakasztása iránt újabb intézkedvén, e rendelet felolvastakor elnök ő méltósága e tárgybeli eljárása nyomán értesítik a rendeket, hogy a kérdéses börtönhely kiszakasztása s megbesülletése megtörtént, melly körülmény folytául a kormányzék megkéretni határozatott, hogy a börtönre megrendelt öszszeg kiadása és a börtönhely becsáranak kilteése iránt intézkedni méltóztassék. Az oroszalvi hid-felépi-

*) Szegedi s illetőleg csongrádi levelezőnkül ez érdekes tanácskozás részleteit minél előbb megküldetni kerjünk. **A s z e r k,**

tésre rend...
árcsökken...
gyása irán...
főlraturku...
vonatkozó...
tézvényeit...
és segedel...
gó hidnak...
jesitendők...
közélet...
K ö...
tartója gr...
lésben a v...
vele által...
napján kö...
tebb kíván...
a vidéknr...
jei közül t...
K ö...
tott közgy...
mindkét s...
tak. A ka...
rek kirová...
re bizatot...
tosainak...
lebből k...
társulati...
a megír...
bíró felki...
böl láthat...
a biztosít...
hány évi...
nagyobb...
rendszer...
hatásra...
lát már...
lányosan...
ra ezen t...
viszonyo...
általi me...
tározato...
mezők el...
látni, kö...
is bocsát...
kérelem...
szágos v...
eszimadi...
raktor ra...
metlensé...
kozna, k...
hat. E bo...
vári esz...
solgabi...
került K...
tal okoz...
denek e...
ispán K...
ki, hogy...
megye...
solatbar...
tott, ho...
javított...
hány ne...
nak, va...
nem ig...
minden...
közhasz...
lések s...
zönység...
kikülde...
szerint...
pitendő...
lott, ha...
föltölti...
vaszi el...
szítess...
főügy...
I...
ról két...
küldve...
kath. é...
folyam...
ellen, r...
nek c...
hogy a...
tartass...
tásáer...
egyház...
szentep...

tésre rendelt közpénztári segély nyomán azon hid fölépítés árcsökkentés úján kiadtván, azon egyezvény helybenhagyása iránt a' rendeknek közelebb mult közgyűléséből kell fölíratunkra a' kormányzék visszairá, mikép azon hidra vonatkozó szerződést fölölegesnek találja 's előbbi azonintézkedéseit említve, mellynélfogva a' vidék közremunkálása és segedelmezése mellett rendelte fölépíttetni, a' szóban forgó hidnak számadás melletti felépítését elintézi: eziránti teljesítendőket teljesítése a' tisztségre bízott. Egyéblárgyait közelebb számunkban.

Kövérvideknek kinevezett főkapitányi helytartója gr. Teleki Miklós jul. 7kén tartott népes tisztgyűlésben a' vidék kormányát átvevén kinyilatkozatá 's körlevele által is közhírré tétetni rendelé, hogy folyó hó 20dik napján közgyűlést fog tartani, mit közlő annyival örömeztetebb kíván tudatni az olvasó közönséggel, mert reméli: hogy a' vidéknek régóta nem tartott közgyűlését a' haza lelkesbjei közül többen fogják jelenlétökkel díszesíteni.

Közép-Szolnok megyének folytatva tartott közgyűlésén még következő belső tárgyak kerültek elő: mindkét széki táblabírák jövő közgyűlésig megmarasztaltak. A' katonaság számára kívántatott ételmi 's egyéb szerek kirovása és szokott módon leendő felosztása a' tisztségre bízott. Továbbá a' tüzkarmentő társulat központi biztosainak évnegyedes tudósítása a' kártalanított 's legközelebből kártalanítandó kárvalottak névsora felolvasatott; társulati jegyző és pénztárnok D. M. ügyvéd lemondásával a' megürit hivatalt a' biztosságtól ajánlottak közül P. S. thiró felkiáltással választott meg. A' biztosság tudósításából láthatólag a' tüzkarbiztosító társulat mostani alapja vagy a' biztosított tárgyak földadott értéke 222,950 pfrt. mely néhány évi tapasztalat szerint a' termények feltakarítása után nagyobbra szokott növekedni. A' tasnádi vargák beadott rendszabályaik megvizsgálása mellett egy varga czéh-állításhatásra a' kormányzékhez ajánlást kértek. Sokan az ajánlást már csak azért is elleneztek, minvel minden czéh általános eltilandó; pedig ha jól megfontoljuk, nem annyira ezen társaságok megszüntetése, mint inkább a' czéhbeli viszonyok és visszaélések ész és korszerű rendszabályok általi megváltoztatása 's kijavítása szükséges; végre határozatott: miszerint a' csak nyolcz számból álló kérelmezők elégtelenek a' varga-művel Tasnádi környékét eltilatni, következőleg a' szabályok tárgyalásába a' rendek nem is bocsátkoznak 's czéhbe alakulásukat nem ajánlják. Ezen kérelem folytán némelyek azt panaszták: miszerint az országos vásárokon 's különösen Zsibón megjelenni szokott eszmadniák titkon összeegyeznek 's igen későn 11—12 órakor rakják ki árujokat 's ez által a' vásárosoknak kellemetlenséget, hátramaradást 's oly szerfölötti tolongást okoznak, mely közben a' vásári tolvajok könnyen lábrakaphat. E'botránkozott titkosgyűlés miatt leginkább a' kolozsvári eszmadniákat vádolják. Ennek meggátolására minden alszolgabíró a' földesurakkal egyetértőleg megbízott. Előkerült K. M. szolgabíró B. K. elleni törvénytelen kihágás által okozott sérelmet hűntető ügye. Az előadó főjegyző mindenek előtt a' kibékítés kísérését ajánlván e' végre B. E. alispán K. L. főjegyző és V. Gy. fős. oly móddal rendeltettek ki, hogy a' dolog eredményéről tudósítást tegyenek. Heves megye rendi a' tüzkarmentő társulat szabályit kéri másolatban megküldetni; a' központi biztosságnak meghagyatott, hogy az idő és körülményekhez képest változtatott és javított szabályokat lemásolva küldje meg. Ezekután néhány helység a' közönséges uti napszámokat templomaiknak, vagy környékükön járhatlanná vált és könnyeden ki nem igazítható utaik megcsinálására kérték fordíthatni. Majd mindeniknek bizonyos mennyiségű köznapszám engedtetett közhasonra, jövőre pedig az ezekkel történhető visszaélések 's csalások eltávolítására illy engedvényben egy közönség sem fog addig részesíttetni, míg szükségét az arra kiküldendő biztosság nem igazolanda. V. J. fős. jelenté: miszerint b. Wessely Miklós a' zsibói patakon építendő kőhidhoz 20 öl követ, elegendő fát és meszet ajánlott, ha a' hidat még e' nyáron a' kiszáradhatás tekintetéből fölépítik. Határozatott: a' kerületi alispán és fős. bíró a' tavaszi elmaradott napszámokból föltétel szerint a' hidat készíttessék el. A' tiszti főügyvéd kérelmére két tiszti, tiszti főügyvéd választott 'stb.

Folyó hóban a' kolozsvári lapok szerint Szászvárosról két követ érkezett Kolosvárra a' kir. kormányzékhez küldve, a' nyelv és hivatalok kérdésében. Az ottani róm. kath. és reform. magyarok mindössze 53an kérelemmel folyamodtak ide a' szász nemzet universitása azon végzése ellen, melly Szászváros székben is minden hivatalos ügynek csak német nyelven tárgyalhatását rendelé 's hogy a' hivatalokban a' folyamodó két vallást illető arány tartassék meg, azért esedeznek. Ime! a' törvények megtartásaért is esedeznünk kell! Jul. 12kén a' kolozsvári székesegyházban hálaadó istentisztelet tartatott a' római anyaszentegyház fejének IXd. Pius pápa ó szentsége személyé-

ben lett szerencsés megválasztásaért. Délben püspök ó eljárnál fényes ebéd volt, mellyre a' papi, világi és katonai rendből minden előkelő hivatalos volt. A' bold. pápaért a' gyásztisztelet jul. 24kén, az új pápaérti hálaadó mise pedig az egész erdélyi egyház-megyében jul. 26kán fog tartatni püspöki rendeletből.

Iparegyesület. A' kiállítás ügyében. Folyó hónap 15kén megkezdvén az iparműkiállítási termék felszereltetése 's utána azonnal a' kiállítványok elhelyeztetése 's lajstromoztatása fogván következni, míglen az tart, a' még eddig be nem jelentett küldemények is elfogadtatnak. Azért mind azok, kik már jelentek, mind azok, kik munkáikkal netalán még nem készek, ezennel értesítetnek, miképen készíttvényeik folyó július hónap egész 27-keig kizárólag még folyvást akképen beadhatók, hogy az elhelyezés 's lajstromzás tekintetében érdekeik mit se szenvedjenek. A' kiállítási biztosság rendeletéből július 14kén 1846. Csánády jegyző.

Budapesti napló. (Jul. 23kán.) Legújabb újdonság fővárosunkban, hogy megtudtuk, miszerint a' májusi népnépszámlálás 1033 p. l. volt, hírszerint talán fele jutott jótékony célra. — A' gőznavigációs társaság Pest városa egyenruhás polgárait kedveskedésből ingyen szállítandja el a' győri polgártársak f. hó 26kán tartandó zászlószentelésére. — Dunán egy hajó uszott fel 's pórázra kötve egy holt testet vont maga után, mely a' tábortól kórházon túl fűrésd közben lett hullamok martalékká; ez alkonyatkor történt, 's roppani nép gyülekezett bámulására, miután pedig elrejtették szeméit, nagyobb része fürdeni ment a' Dunába. — A' vasuton eddig elegendő élénkségi uralkodik, illyen volt főleg mult vasárnap, midőn a' vácszi károsultak javára ottan rendezett mulatságra számosan sereglettek ki Pestől. Egyébiránt mit várhatni a' magyar vasutársaságtól nemzetiség dolgában? Ugy a' mint most állanak a' körülmények, e' törekvés tanujaul akár minden mozgonyára ráköt rajzoltathatna jelk épül, mi talán azt is megfejtene, miért van a' közkoecikra tisztán magyarul sokszorosan írva: Omnibus-Wagen. — Egy új borzadalmi beszélé el egyik a' muzéum-utczában lakó barátunk, miként éjjel után fölébredtével egy talyiga nyirkorgása hatván füleibe, ablakhoz megy 's ekkor egymásután kelet, nyugat 's éjszakra váltogatott futtyók kelttek fel figyelmét; rövid időn illy kiáltást hallott: kettő, három, hat! felelt: öt, nyolcz, kilencz. Most ismét futtyók, kalapálás és kutyaugatás következtek; mire egy tolvajjámpás világlik át utcahosszszant, most érezhang hatott ismét a' vigyázó füleibe 's néhány mormogó hang, minek értelme ebben végződött: rá-tették már a' követ? rá. Hoszszas időig tartott e' zaj 's barátunk rettegve várta a' gyantított tény kimenetelét, mely legálább is halottzás vagy éjjel rablás lehetend; végre három óra tájban a' lámpás elszak, viradni kezd, 's az éj emberei vállalkra szedvén eszközeiket tova indultak, vivén magokkal e' szorgalmas kötelverők egy hoszszu kötetet, melyet éjjel gyártottak, miszak eszközök lehet a' barátunk-szajteté éjcsinyeknél. — Mult vasárnap a' Ferenczhalmon Budán tul történt nagy dallás, poharak koczogása, tömördek rántott esibe-fogyasztás és szörnyű ömlése volt a' szőlőhegyek zamatos nedvények, minek tolmácslatul elég legyen mondanunk hogy a' 'dallárdá' ünnepelt, melyet Nagy Ignácunk tréfásan látott száju csoportnak rajzolt. — A' soroksári utca nem sokára járdát nyer, a' statio- és ósz-utczában pedig csatornákat építenek, a' dísz és kényelem köhálózata tehát ismét tovább terjed. — Egy gőzhajó kalauza fűrésd közben aludnai útjában a' Dunába tult. Aljon ez itt bizonyosság hogy még a' gőzhajók gyorsaságával sem menekülhetni a' haláltól, mely nemcsak szárazföldön kaszál, hanem a' vízben is lap-pang. — Mult esütörtökön Pest város világosítása bérbe adatott 's illetőleg más kezre került; a' világítás azonban ezutal is mint máskor csak olajjal fog történni, még pedig kisebb lámpákat 1 fr. 51 kr. az argandnagy lámpákat pedig 7 fr. 5 kr. ér fogják gyújtogatni havonként. A' bérlok szebb jövődőt ígérnek Pest utczáinak, kivált ha sikerülend az éjenkint sétáló Hold komát is társul megnyerni; illy összevetett vállalkozásból aztán legalább tiszta időben holdteltekor meg fogjuk látni az éji világításra szánt lámpákat. — Józsefvárosból érkezök azon meglepő hírt hozzák, hogy e' nagy szárazság daczára is az ottani utczákon posványokat láthatni, melyekben tanyázó körmös halak minap a' tüzoltásra sietett fecskendő kerekibe kapaszkodtak 's ezt addig tartóztatták, míg a' tüz magától elaludt, ha ez így lenne, utczáinkon végre még a' békaegyesületektől is kellene tartanunk. — Egy meszáruló és dunavizes férfi olly hatalmas kiállásokkal tölti be naponként füleket, miszerint azt kell róluk itélnünk, hogy valamelyik színháznak tagjai lehetnének. Az utolsó által rendezett utcai reggélyekben egy primadonna is szerepet hoszszulú igásával, melyet rendesen gyermekcsoport kísér és tapsol kifogyhatlan humoráért. — Éppen most sívít lakunk előtt a' katonai, a' Werkli; már kérjük alázsan az illetőket: méltóztassanak ablakhoz sétálni 's megítélni: nem illenek e' begránátos viléznék a' szerencsétlen nyomorók, kinek illy kényérkereset engedtetik? Az bizony két busás capitulatói időt is kiállana, fog mint most világszerte van — béke idején! — A' magyar Athenaeum lelkes indítványzója, kinek egyesületi mozgalminkban sokat köszönhetünk, egy időre elutazott fővárosunkból 's így az ő helyettes elnöksége alatt tartott athenaeumi gyűlésekben is szünet leendő. Fogták volna fel némely újabb capacitások az indítványban rejtett magas czélt komolyabb szempontból, tán nem kellett volna tapasztalunk, hogy legútszóbbink a' közthomokról egyenkint viszsza lépnek, holott eleinte öröm volt annyi derék férfit az egyesülés küszöbén látnunk. Hiában, így van az, ha némely érettségben képzőlgő 's önhitt kis notabilitás nagy szerepet igényel: egyensúly v. mérleghány a' márványépület is alapjában rengeti meg. Azonban szabadon hánunk hogy az eszme még nem enyészett el, 's kissé több belátás-

sal 's eréllyel létrejövend, mi társadalmi létünk tömkelegében mulhatlanul szükséges: egy képező csarnok a' magasb tudományosság 's műveltség számára is; mert korunkban sok fő olly száraz és könnyű, hogy ma-holnap a' szél is elfújja. — Hartleben Konrád Adolt könyvkereskedésében megjelent, 's általa minden hiteles könyvárusnál kapható „A' magyar nemzet napjai mohácsi vész után. Első kötet II. d. füzet.“ Iria Jászay Pál magy. akadémiai rendes tag 'stb. Minden, kit hazájának ezen szomorú multja érdekel, sietni fog e' jeles ügyszólván dipl. hitelességű rajzgyűjteményt megszerezni.

A' vakok pesti intézete növendékeinek félévi vizsgálata folyó évi augusztus 15. napján reggeli 9 órakor az intézet királyi utcai háza első emeleti termében; a' testgyakorlati próbatétel pedig másnap, ugymint augusztus 2kán délutáni 6 órakor a' kerepesi uton fekvő gróf B-leznayléle ház kertjében fognak tartatni, mellyekre mindenkit tisztelettel meghí. Pesten július 21kén 1846. a' felügyelő tanító hivatal. Kiadta Szaláy József jegyző s. k.

Amerika.

Angol lapok közölnek tudósításokat Veracruzból egész jun. 2kaig. Mazatlan, Jalisco, Tampisco, Guanajuato 's néhány más városban pronunciamentók tétettek közre Santa Ana részire. Altaljánvéve éjszaki vereségei Paredes kormányát alapjában rendíték meg. Kevés nap alatt harmadik pénzügyminiszter lón kinevezve. Hadminiszterül Mora tábornok szemeltetett ki. Az új congressus elnökének Bustamente van kinevezve, de a' congressusnak csak fele gyűlt meg össze. — Az éjszakamerikaiak legközelebb napokban szándékoznak San Juan de Ulloa erősséget megtámadni, a' többi atlanti kikötőt már mind elzárták. Halomás szerint Taylor győzelmeifőleg az okozá, hogy a' mexicói lovasság tévedésből saját nemzeti gyalogságát támadta meg és üzte szélllyel. Németek mindkét részen harcoltak; főleg Taylor sergében van sok német tiszt és katoná; más részről a' mexicói könnyű lovasságot Racknitz egykori hasszai nagyhercegségi kapitány vezérlette.

Portugália.

A' londoni Standard egyik levelezője következőleg ír Lissabonból jul. 30káról. A' Cabral testvérek részire Braganzában megkísérlett katonai zendület, hála az illető ezredesnek, 's néhány tisztnek, hajótörést szenvedett. A' lázadás a' tartományokban, miután az előbbi miniszterség lelépelt, ledobta álarczát 's több helyütt d. Miguel királynak kiállította ki. Minho, Trason Montes 's Beira tartományokat guerrilla csapatok barangolják be, mellyek a' földnép közt nem csekély pártolattásra találnak. Más részről az e' miatt elkerült alkotványosdiak nyulnak fegyverhez 's egyes kisebb ütöközetek váltattak, mikben véris folyt már. Az első miguelista kitörés Montalegrében történt Estremadura tartományban, hol már Tedeumot is tartottak a' fölkelők 's noha egy chavesi seregosztály közeledtére visszavonultak, a' fölkelés mégis majd egész Beira tartományban elterjedt sőt legutóbbi tudósítások szerint az már Thomar estramadurai városig elhatott. A' kormánynak jelenleg csak 11 ezer katonája van, kiknek nagy része d. Miguel alatt szolgált; a' státusi pénzügy is nyomorúságos állapotban teng. E' közben a' királyné Sa da Bandiera viscondé lissaboni nemzet-őrségi parancsnokká nevezte ki. A' közpénzügy szorongató helyzete következtében a' spanyol mexicói és francia ércpénzt forgásba hozták. Ez előleges rendszabály a' lissaboni és spanyol bank közti alkudozások szerencsés kimeneteléhez, mik szerint utóbbi reá állt ama hitelintézetnek egy millió font sterlinget kölcsönzeni, minek következtében a' portugál bank fel fog üdülni a' legújabb rázatások által szenvedett sérvekből. Julius Ijéről érkezett portugál határszéli hírek szerint a' miguelista fölkelés majd egészen el van nyoma. Több lázadó csoportot, mellyeknek nem sikerült bizonyos jelentékes város birtokába jutni, a' portói őrségosztályok szélllyelverték.

Anglia.

Az új miniszterek már megkezdék hivatalaikat; miszerint Palmerston lord alsztatitkárával egész buzgalommal lépett külügyi osztályába, 's Cottenham lord a' felsőházban ül a' gyapjuzsákon. „Az ellenzéki peerek a' Standard szerint természetesen a' ház baloldalán települtek meg, melly most sokkal több egyedet számlál, mint a' trón jobbján levő padok, miken az új miniszterség hivei foglaltak helyet. Barátságos egymasmellettiségök azon peereknek, kik nem rég Peel rendszabályit haragosan visszautasíták, ugyanazon ellenzéki padokon élénk vidámságot támasztott. Főleg a' földművelési párt igen jó kedélyt mutat eltévedt testvérei ismétli visszatérténél.“ Egyébiránt sajátkép a' parlamentügyek, a' mint természetes, nyugosznak mindaddig, míg a' miniszterek alsóházi megválasztási határozottan eldőlnek. Hoszszu küzdelmet e' részben nem várnak.

Amerikából érkezett azon tudósítás következtében, hogy az egyesült státusok kormánya kénytelen egy nevezetes híjányt státuskölcsön által földözni, a' londoni sajtóban reményt gerjesztett, hogy Polk elnök a' mexicói háborúmielőbb befejezi 's e' végre a' megajánlott angol közbenjárást elfogadja. — Russell lord, ellenzés nélkül, London óváros részire ismét parlamenti tagul választott meg. A'

lord szabadkereskedést, ehelyett beszédében köszönt be. Macaulay ellen Edinburgban egy versenytárs lépett föl Dunlops személyében, kit az antimaynoothi vagy skót szabadegyházi párt gyámolt. — A londoni óvárosi követválasztás jul. 9-én reggeli 11 órakor ment véghez a Guildhallban, hol is mihelyt az ajtókat megnyiták, számos dúsgazdag cityválasztó gyűlt össze. Kívül roppant nagy számmal álltak a választási képtelenség alatti nép közül; de, mi feltűnt, a pártjelek egészen hiányoztak. Midőn Russell lord megjelent, rengett a csarnok a kábitó éljen-zajtól, „mely a tiszteletes city isteneket — Gog és Magogot is talpajaikon majd megrendíté.” Chaplin sheriff nyitotta meg a választási tény. A megvesztegetés elleni törvény felolvasatása egy ilyen gyülekezésben mosolyt és vidorságot gerjesztett. Loyd lord indítványozá legelő a nemes jelöltet (Russellt) kit mint régi s tapasztalt hűségű bajtársat s a szabadkereskedési zászló alatt küzdőt ajánla. Gurney Samu gyámoltá az indítványt. A sherif kérdé: vajjon van e valamely versenytárs. Hangos: „nincs, nincs!” lón a válasz. Ekkor következett a kézszerle, s a sherif Russell lord egyhangulag lett választatását jelenté ki. Erre a megválasztott lépett elő. Nézete — ugymond Russell — mint parlamenti tagnak s miniszternek, kereszülvinni azon elveket, mikhez már megválasztatása előtt tartozott. A gabnakérdést érintőleg nyilvánítá, miszerint e győzelemből ő s barátai több részt nem igénylenek mint a mennyi valóban illeti őket s Cobden és a társulat érdemeit szívesen elismeri. Ugyzint megadta Peelné is maga kellő dícséretét, melyet az az említett tárgybani szilárdságaért méltán megérdemelt. Azon modor, mellyel az új gabnatörvény a parlamentben kivivatott, újabb diadala a brit alkotványnak; szónok reméli, hogy az új kormány alatt a szabadkereskedési elvek egészen győzedelmeskedni fognak. A czukorvámkérést nem akarja érinteni, miután nem sokára szerencséje lesz a tárgyat a képviselők házában előterjeszteni. De ebben valamint egyéb kérdésekben is mindig az egész státusközség érdeke fog iránypontul szolgálni. Mi a külügyeket illeti, Anglia főérdeke két hatalommal t. i. Franciaországgal s az egyesült státusokkal barátságos lábon állani. Szónok szívből örvend annak, hogy az Anglia s két említett hatalom között előbb fenállott balhangulat eltűnt, reméli, hogy a mostani barátságos viszony tartós marad, valamint azt is, hogy Anglia példája kereskedéseket minden egyed-áruságtól fölmenté. A mi „nagy szomszédunk Franciaország, ugymond Russell lord, igazgatva a legbőlebb fejdelemétől, kinek eszélyessége legtöbbet tön a világbekefentartásra, kamaráji által le fog hihetőleg mondani mostani kereskedési tévelyiről. (Halljuk!) Örvendek, hogy az egyesült amerikai státusok böles tanácsa legyőzvé a csak kevés idő előtt Amerikában ellenünk nyilatkozott kellemetlen hangulatot, határozottan békére hajlott. Adja isten, évszázadokig tartson az a két testvérnép között! A népnevelés kérdésére menvén át szónok, megjegyzé, miszerint egy sem méltó a parlament elfogadására, ha a vallási lélekisméret-szabadság elvét nem foglalja magában. (Éljenkiáltások). Vallásszabadságot az őselők vítanak és véreztenek s nem illik a most élő nemzedékhez azokat megcsokitani vagy korlátozni. Bármilly törvény alkottassék is, főelv legyen, hogy az embernek szabadjon az istent önmeggyőződése szerint tisztelni. Ezen elvet egész terjedelmében kereszülvinni, a jelenidő feladata. A megválasztott viharos éljen s tetszéskiáltások közt végzé valódi szabadságot elvűségeit ehelyett beszédét. — Palmerston viscount mint külügyi státustikár julius Skán nagy diplomatikai lakomát

adott, mellyen az egész diplomatikai kar teljes diszöltözetben jelen volt.

Franciaország.

A király a nagypecsétör tudósítására jul. 10-kei határozatnál fogva gróf Montholon tábornoknak 20 évi fogsága még hátralevő részét, mellyre t. i. 1840ben ítéltetett, engedte. — A Napoleon Lajos hg. elsőkéntbeni részvétéről vádolt személyek perügye jul. 11-én végeztetett el. Theelin Károly a herceg komornoka, mint a szokási készülétek intézője in contumaciam hat s Conneau orvos részvevő társ háromnapos fogságra lón ítélve. Desmarie várparancnok ellenben s a két felügyelő egészen fölmentetett.

A madrid-hayonei gyorskocsit jul. 6-án reggel a spanyol pyreneai hegysoron szerencsétlenség érte. Az utazókkal s kilenc öszvérrel 20 láb mag. meredekről zuhant le, szerencsére azonban fák feltartóztatták úgy hogy az utazók némi csekély sérülésekkel megszabadultak; csak egy angol katonatiszt szenvedett nagyobb szerű zuzatást.

Jaquemint tábornok a szajna megyei nemzetőrség parancsnoka, franciaországi páirré nevezetett. — Narvaez Párisba megérkezett. Azon hír hogy a francziák Otaheitin, Huaheine szigetre kiszálltukkor, a benszülöttek által megverettek, csakugyan valósul.

Olaszország.

Mig az elhunyt pápa nyilván soha másképp mint a hagyományos papi s katonai udvarkíséret egész fényében mutatkozott, IXd. Pius még az egyházi ünnepélyeknél is csak a közéletet tartja. Ez a rómaiaknak annál inkább tetszik, mint hogy ő szentsége, egyebet nem tekintve, már nevezetes magánybirtokánál fogva is ellenkezőre volna jogosítva. — Közörmöt gerjesztett egy a kormány által legújabb közzé tett jelentés, melly szerint ő szentsége hat bibornokból álló tanácsot alakított több fontos státusügy meghányatására. Ezen új státustanács czélja a jelentésben csak távolról említetik ugyan, de már ebben is bizonyos biztosság rejlik, hogy a sürgető körülményekhez képest böles intézkedések fognak életbe lépni.

A piemontei hírlap a conclavai eseményekről következő közelebb adatokat foglal magában. „Egészben négy scrutinium történt, s mindegyiknek egyegy accessója (hozzjárulási szavazása) volt. Első szavazás és accessónál hétfőn reggel jun. 15-ken Lambruschini bibornok 15, Mastai bibornok 13 szót nyert. Második scrutinium és accessónál hétfőn este Lambruschini bibornoknak 13, Mastainak 17 szava volt. Harmadik scrutinium alkalmakor kedden reggel Lambruschini bibornok csak 10 s Mastai 27 szavazatot nyert. Negyedik s utolsónál kedden este Lambruschini bibornok csak 10, s Mastai bibornok, kinek már a scrutiniumnál 28 szava volt, az accessónál még 8-at s így egészen 36 szavazatot nyert, tehát kettővel többet mint a mennyi kívántatott. Számítás után az egész bibornok gyülekezet a választást éljennel erősíté meg. Ekkép Mastai bibornok most IXd. Pius pápának, a conclavában csak egy versenytársa volt: Lambruschini, egy másik tagja a szents. gyülekezetnek sem nyert 5, 6 szónál többet, Gizzi bibornok csak 1 vagy 2-ot. Második scrutiniumnál Mastai bibornok győzelme könnyen vala előre látható.

Romából jun. 21-kei levél szerint, melly kissé elkészt, következőt írta: Ma IXd. Pius koronáztatása napján itt általános böcsánatot vártak a politikai vétkesek számára s az új státustikár kineveztetését. Egyikben ugy mint másikkban esalaktoktak a rómaiak. Tudva van, hogy a pápa politikai bünefedést illetőleg nyilatkozott, de állítólag más véleményben voltak a tanácskozányra hivatott

bibornokok. Ha egyéb politikai akadály nem gördül közbe, erős a remény, miszerint a pápa szelidebb hangulata fog győzni. Mily súlyosak az itteni körülmények, a bibornok státustikár halogatott kineveztetése is eléggé tanusítja. Előbb ez közvetlenül a pápaválasztás után történt, mielőtt az új pápa a conclavé odahagyta. — Az elhunyt pápa utolsó betegségi körülményit a nyilvános lapok olly ellenmondólag adták elő, miszerint részben érdekes egy szemtanu vallomása. A pápa tudvalevőleg több év előtt életveszélyes rákszerű bajtól menekült meg arcán s azóta folyvást egészséges volt. Pünköszt napján azonban némi lázserű gyöngékedés után baja hirtelen nagyobbult s éjjel veszélyteljes jellemű tüdőszélhűdés alakban tört ki s legközelebb reggel 9 óra tájban halált vont maga után. Az orvosi tanácskozás már késő volt. Testbonczolásnál minden életmű tökéletesen ép állapotban találtatott, csak a tüdő volt a szélhűdés következtében vérrrel megtöltve. — Említve volt már a mostani pápa egyszerű s népszerűsége a közönség irányában; most újabb példáját közöljük háziasságának. — Asztalára első napokban hét ételt tálatak (a pápa mindig magányosan eszik) ő szentsége tüstint megüzéné a konyhamesternek, miszerint ő bibornok korában háromnál soha több tálételt nem kívánt s ezen étvágyát mint pápa is meg akarja tartani. Az előcsarnokban régi szokás szerint az ő szentségéhez hivatott bibornokok, mig bebocsátlatásra vártak, eddigelő mindig frisitökkel kínáltattak meg, mire naponkint általában 20 forint költetett. IXd. Pius ezen kiadási rovatot megszünteté. Ugyzint azon 4000 scudiét is, mellyek évenkint a quirinali kertre fordítottak. A pápai istálló 60 lóva közül legalább harminczat eladni szándékozik. Julius 1-jén IXd. Pius gyalog ment (incredibile dictu!), egyedül négy schweizi testőr kíséretében az utcán s mindnyájok hámutára egy ferenczrendi zárdatemplomban jelent meg, előre be sem jelentve az épen akkor kezdődött misén jelenleendő. Sok száz római polgár s nő, kik az alatt a templomban összegyülekeztek, diadalkiáltásokkal kísérték őt quirinali palotájába viszsza.

Julius 4-dikén délelőtt kocsizott Rossi francia követ nagy diszmenettel a Quirinalba, hol is a pápától ünnepélyes kihallgatásban fogadtatván, megbízólevelét mint francia követ a római udvarnál, kézbesítette. Innen a követ Pétertemplomba vala menendő s az apostol sírjánál ajlatosságát végzendő. A modernai herceg Benvivoglio gróftól küldötte Rómába szerencsekívántatva a pápa trónra lépéséhez. A toscanai nagyherceg sajátkezűleg írt levelet szolgálatot Lützow gróf ausztriai követ által ő szentségének. Mondják, Tosti bibornok Ferrarába menend kormányzóul Ugolini bibornok helyébe. A pápa, megválasztatásakor nem ájult el, mikint hibásan volt jelentve, hanem midőn Mastai bibornok, mint egyike a három szavazatvizsgálónak, észre vette, hogy a választás reá esik, térdhajlva kérte a fons. gyülekezetet: gondolja meg a pillanat fontosságát, s a választást irányozza nálánál érdemesbre. Nevetséges némely francia tudósítás, miszerint a gyors pápaválasztás egyenesen Rossi követnek lenne tulajdonítandó, mivel ez ugymond fenyegetőzék, hogy ha a bibornokok nem sietnek, a francia seregek egy intésre benyomulnak a pápai státusokba.

Egyéb.

Franciaország jelenleg 306 czukorgyárral bir, mik 1845maj.végétől 1846 maj.végéig 39,351,754 kilogrammnyi czukrot adtak, holott a befolyasztás csak 32,770,305 kilogrammot kívánt s így a hazai szükségén fölül 6 millió kilogramnál több maradt.

58ik szám.

É R T E S Í T Ó.

1846.

Hirdetvény.

Az ungvári kir. kamarai uradalom részéről Lyutta kamar. helység közelében egy üvegyár felállítására, s tizenkét éven átali használatának joga, mellynek nagyszerrű üzletére megkívántató anyaglat is elég — a nmlgu magyar kir. udv. kamarai elnökséges mennyiségben helyben találtató, f. évi augusztus 31-ken Ungvárott tartandó nyilvános árverésnek a nmlgu magy. kir. udv. kamará jövahagyásának fentartása mellett ki fog tétetni.

A vállalkozni szándékozók ennél fogva száz p. fnyi bánatpénzzel, nemkülönbén va szegedő egyévi haszonbérleti öszveg-gel felérő — statuspapírban is nyújthatandó

Eladó birkak.

A díósgyőri k. kincstári uradalom részéről közhírré tétetik: hogy a Moby puztán létező uradalmi juh-majjorban 106 darab kos, 205 darab anya-juh, 80 dar 2 esz-

— biztosítékkal ellátva az említett árverés-rei megjelenésre czennel felszólítottak.

Egyébírát írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, mellyek e felirással: „Ajánlat az ungvári üvegyár felállítási árverésre” a nmlgu magyar kir. udv. kamarai elnök-séghez folyó évi auguszt 15-ig, az ungvári kir. kamarai főtisztisegnél pedig az árverés napjáig lepecsételve benyújthatandók.

A szerződési feltételekről Budán a magyar kir. udv. kamará számvevő-hivatalánál, vagy az ungvári k. kamarai főtisztiségi irodában értesülhetni, valamint az üvegyár felállítására kihalított helytárség is a helyszínen megtekinthető. 2—3

tendős jerke, 170 üru mind floomitott szörű f. évi auguszt 18-ken Mohyn tartandó árverés utján a többet ígérőnek készpénzért el fog adatni. — D.-Győr, május 20-ken 1846. 2—3

Fölhívás.

Egy magyar úri házhoz, két gyermek számára, egy magyar nyelvűtanban tökéletesen jártas „oktató” kívántatván, mindazok kik e nemű alkalmazást ohajtának, ezennel fölhívattak: hogy magukat a hidépitési hivatalban t. Tasner Antal úrnál jelensék; — szívesen fogadtatnék egyébiránt, ha azon egyén a magyar nyelven kívül egyszersmind a zenében is, vagy rajzolásban oktatást fogna adhatni. — 2—3

Irodalmi felhívás.

Atulirt által tervezett s tavaly több hír- és divatlap után közzé is tett Unio ezimű szépirodalmi zsebkönyv, — nagy részben elhárítva levén az akadályok, mellyekkel küzdeni e honban minden illyszerű vállalatnak osztályrészeül jutott, jövő 1847 k évre meg fog jelenni. Atulirt vállalata elősegítésére azon reményben tája fel a két testvérhon t. ez. írót, hogy egyesülve füzezdő szépirodalmi koszo újához, melly már eddig is — részint tetteleg, részint ígéretheben — mindkét hazából anyagi jeles és huzzó ápolót vala szerencsés megnyerhetni, segédkezeket még számosabban nyujtandának, becses dolgozatait Kolosvárra (királyuteza 39. sz.) legfeljebb sept. 15-ig beküldvén. Kolosvárott jul. 12-ken 1846 Urbázy György.

Dunavizállás julius 22-én: 8' 6" 6" az 0 fölött.